

Anna Schytt

Inte preparatens förtjänst

Svenska Dagbladets Idag-sida hade i slutet av maj en artikel om varför så många går till alternativbehandlare och anser sig hjälpta. Särskilt människor med diffusa symtom som den vanliga sjukvården anser vara "omöjliga fall", de sk SVBK (svid-värk-bränn-käringar.)

"Patienter med diffus smärta är sjukvårdens paria. /.../ Vad gör då alla 'trötta' när de stängt sig blodiga mot distriktsläkare och laboratoriesvar? Går till alternativbehandlare", skriver journalisten Ann Lagerström. "Efter att ha ringt runt till ett antal är jag tämligen säker. Homeopater, rosenterapeuter, akupunktörer lever på de 'trötta', och påstår sig i många fall också bota dem."

"Bo Serrenius, som forskar på gener vid Wallenberglaboratoriet i Lund, säger att alternativterapeuternas framgång troligen inte alls beror på preparaten – utan på deras sätt att behandla patienterna. Genom att ta sig tid och ta patienten på fullt allvar ökar placeboeffekten, och patienten blir frisk i tron att det är tabletterna som gör det.

– Medan traditionell medicin har en placeboeffekt på 30 %, kanske alternativare har en på 50 % eller mer, säger han."

Pseudovetenskap från FLT

Jag tar gärna emot klipp, särskilt från landsortstidningarna, från Er läsare och medlemmar! Bengt Ahlm från Örebro skickade mig två exempel på hur pseudovetenskap behandlas i Nerikes Allehanda (NA) respektive Västmanlands Läns Tidning (VLT). Båda artiklarna kommer ursprungligen från nyhetsbyrån FLT.

Den 29 juni publicerade Nerikes Allehanda är en lång osignerad text om ufon. Ufon är enligt artikeln inte "inbill-

ning, bluff eller synvillor". och som stöd för detta drar man fram massor av gammal skåpmat om fantastiska "fall". Fal-len presenteras som de bevis som forskare, militärer och andra experter inte kan avfärda.

Bengt Ahlm skikar också med en in-sändare han skrev med anledning av artiklarna och som Nerikes Allehanda publicerade huvudparten av:

"Nåväl, NA:s artikel tycks vara skriven av en övertygad ufolog men är osignerad. Den innehåller dessutom direkt vilseledande uppgifter. På min förfrågan kunde man på NA bara upplysa om att artikeln kom från FLT, en nyhetsbyrå (OK, semestertider).

FLT kunde med stor möda få fram att artikeln är skriven av en i Paris bosatt svensk free-lancer, som framträder under signaturen Leo Bellett.

NA tar på sig ett stort ansvar när tidningen helt okrotiskt hjälper till med att sprida den pseudo-vetenskapliga geggan som Bellett har klämt ur sig. Massmedias genomslagskraft är stor.

Västmanlands Läns Tidning hade två dagar efteråt också en artikel från FLT, denna gång en intervju med en ekonom som gått och blivit astrolog (av ekonomiska skäl förmodar jag. Slikt geschäft kan nämligen vara lönande). Artikeln var signerad och försedd med kommenterande material, bl.a. en historisk översikt över astrologins utveckling. Så skall det förstås gå till!

NA kan kanske skicka någon på studentbesök till VLT...?"

(Kängan mot Västmanlands Läns Tidning behagade dock Nerikes Allehanda inte publicera.)

Det visar sig också att Leo Bellett, signatur eller verklig, skrivit fler pseudovetenskapliga artiklar för FLT. Den 19 juli fylldes en helsida och halva första sidan (!) i Dagen av ett Bellett/FLT-material om Bermuda-triangeln.

Bakom försvinnandena ligger antingen ufos, eller "en pyramid på havsbotten, förmodligen byggd av människor" från

vilken det kan "strömma ut så mycket energi... att den kan få ett ämnes molekyl att skilja sig åt" — en av Charles Berlitz spekulationer.

"Ingen har kunnat komma med en bättre förklaring till alla försvinnandena", hävdar Bellett. Men en kontroll av källorna har visat att olycksfrekvensen inte är större Bermudatriangeln (*Larry Kusche: The Bermuda Triangle Mystery — Solved*). Många av de farkoster som Berlitz påstår gått under där sjönk i själva verket på andra håll, t ex i Stilla Havet. I andra fall rasade svår storm när Berlitz skriver att vädret varit lugnt.

Drabbad av Livets ord

Läkartidningen beskriver hur f d elever vid Livets ords bibelskola ofta får långvariga psykiska besvär (Läkartidningen, nr 24, 1991). Artikeln fick en viss uppmärksamhet i svensk massmedia under försommaren. Arbetsterapeuten Gudrun Swartling har intervjuat 43 personer som gått i bibelskola ett till två år och hoppat av. 47 % av de intervjuade hade någon form av symptom såsom bristande verklighetsuppfattning, skuldbeläggelse och hörsel- och synhallucinationer. Av de tillfrågade angav 63 % att de hade fått magsmärter, hjärtklappning, huvudvärk och yrsel, vilket de inte hade haft tidigare. Före bibelskolan hade 16 % haft psykiatrikontakt, de flesta endast kortvarigt. Efter utträdet ur rörelsen hade 63 % sökt psykiater pga problem de tillskrev kontakten med Livets ord. Elva av de 43 fick slutet psykiatrisk vård. 28 föreskrevs psykofarmaka. Sjukskrivning skedde hos 24. Var fjärde intervjuad hade gjort ett självmordsförsök.

Författarna till artikeln, förutom Gudrun Swartling även distriktsöverläkare Per G Swartling, skriver att det är viktigt att ha kunskap om och förstå hur rörelsen Livets ord fungerar för att kunna ta hand om dess offer.

"I undervisningen påminns ständigt om att det är Gud själv som står för det som sägs och görs i rörelsen. Den som kritiserar Livets ord eller dess ledning går därför emot Gud. Det ges även exempel på hur illa det kan gå för den som kritiserar rörelsen och för medlemmar som lämnar den: de kan drabbas av sjukdom, olycka, plötslig död eller få missbildade barn. Den som tar läran på allvar fastnar i ett självkontrollerande grepp, som kan bli mycket svårt att komma ifrån."

En särskild lärosats i Livets ord-rörelsen är att man får det man säger, dvs att de ord man uttalar har kraft att förvandla verkligheten. Säger man att man är sjuk eller mår dåligt kommer man enligt läran att må ännu sämre. Det gör det svårt att söka hjälp för en depression med självmordstankar, för om man talar om sina tankar kan de förverkligas. Det gör det också svårt för läkare som möter dessa patienter att i tid upptäcka sjukdomssymptom och psykiska symptom.

Är det då så att extra känsliga personer går med i sådana här sekter och också drabbas illa. Nej, författarna refererar till resultat som visar att nästan vem som helst kan gå med i en sekt. Ofta sker dock anslutningen i en sårbar period i ens liv.

Handstil och terapi

Under den möjligen något ursäktande vinjetten "Vid sidan av" skiver Sveriges Radios personaltidning Antennen om ljudteknikern och grafologen Arild Jägerskogh. Efter en kurs i grafologi för Hans Scheike (den sk sex-sektens ledare) blev han "en av landets mest välrenommerade grafologer". "Efter fyra år fann han att han blivit bra på att ställa diagnoser, men att han saknade kunskaper att hjälpa den han ställt diagnos på. Det ledde till sju års studier i klinisk psykologi och numera hjälper han människor som psykoterapeut på kvällstid, efter det ordinarie jobbet som chef för Sveriges

Televisions externa utbildning." Arild använder sina kunskaper i grafologi som diagnosmetod i psykoterapi. Han säger att han spar fem-sex timmars samtalsterapi på det och det ger honom möjlighet att gå på problemt direkt.

Arild Jägerskogh är också flitigt anlitad vid kriminaltekniska undersökningar, bl a vid Palmerättegången, enligt artikeln.

Karin Norberg skiver att grafologi är en etablerad vetenskap "som det skrivits många avhandlingar om och som är högskoleämne i vissa länder." Vad hon inte skriver är att man skiljer mellan grafologi som kriminalteknisk metod, för att t ex avslöja förfalskningar och att spåra vem som har skrivit anonyma brev, och att göra personlighetsanalys och till och med ställa "diagnoser" som Arild gör genom grafologi. Den senare varianten är inte en etablerad vetenskap.

Han medger också att han visst använder sig av sina kunskaper även i sitt ordinarie jobb.

- Dum vore man annars om man inte drar nytta av det man vet och kan.

"Jordstrålning finns inte"

"Radiocorder, en apparat som påstås skydda mot så kallade negativa jordstrålar, får inte längre säljas i Sverige", skriver Svenska Dagbladet 5 oktober i ett telegram från TT. Marknadsdomstolen har konstaterat i en dom att Radiocorder inte har någon funktion. Enligt arbetsmiljöinstitutet existerar nämligen inte den strålning som apparaten ska skydda mot.

"Radiocorder, som kostar 895 kronor, liknar en ca 40 cm lång plastlinjal, försedd med sladd och stickkontakt i ena änden. Innanför plastfodralet finns bara en träbit försedd med två koppartrådar, enligt undersökningar som Statens Energiverk och företaget Semko AB gjort."

Kvacksalvare polisanmäld

Distriktsläkare Birgitta Korsell i Rättvik har polisanmält två hälsokostföretag för kvacksalveri och grovt bedrägeri. Enligt Korsell har företagen satt i system att skrämna folk att de är dödssjuka för att få sälja dyra hälsopiller, skriver Expressen 9 oktober.

Företagen har haft som specialitet att ta blodprov och tala om för patienten att hon lider av svåra sjukdomar orsakade av mineralbrist. Piller för tusentals kronor har ordinerats.

- I ett fall har till och med ett spädbarn ordinerats sju olika piller mot en rad påstådda bristsjukdomar.

En elvaårig flicka fick veta att hon hade stor brist på kalcium, koppar, magnesium och zink. Hon fick beskedet att hennes njurar skulle sluta att fungera om fem år. Om hon inte tackade ja till en pillerbehandling för 2 700 kronor skulle hon dö. Korsell säger till Expressen att om flickan hade haft en njursjukdom skulle dialys eller transplantation varit enda behandlingsalternativen. Att tillföra mineraler kan bara förvärra skadan. Mineralbrist kan aldrig ge njurskador, däremot kan för höga halter av kalcium göra det.

Robert Österlinds artikel är bra för att den talar om bakgrunden till tvisten. Varför inte alternativmedicinen fungerar i det här fallet, utan snarare kan vara skadligt. Inte bara att ord står mot ord och alternativ mot konventionella läkare som det ofta blir i sådana här artiklar.